

dont la Ste Ecriture fait les éloges, qui était passionnée de la sagesse du roi Salomon. C'est le même sang, sans doute, qui circule dans les veines de V. M. la même équité que celle de Salomon, qui vous anime. Ces précieuses qualités, donc, qui brillent dans votre auguste Personne, nous ont encouragé à mettre aux pieds de votre sublime Trône, nos très-humbles prières. Nous sommes assuré qu'elles seront exaucées par votre Majesté très-miséricordieuse, pour l'amour de J. C. qui nous a donné en sa personne l'exemple d'humilité et de douceur, et qui nous a prescrit aussi de visiter tous ceux qui se trouvent opprimés et privés de leur liberté qui est préférable à tous les biens du monde.

Animé de ces mêmes sentimens évangéliques nous venons prier V. M. très-miséricordieuse, de faire grâce au Consul Anglais et à ses compagnons, et de leur pardonner toutes les fautes qu'ils ont pu commettre. Si nos prières sont exaucées par votre Clémence, comme nous aimons à le croire, nous serons infiniment obligé, et tout le monde sera charmé, ainsi que nous, de l'indulgence, que vous aurez bien voulu accorder aux infortunés. En faisant cette œuvre philanthropique, V. M. augmentera le nombre de ceux qui prient pour la prospérité de son empire, et pour la conservation de la vie précieuse de votre auguste Personne. Que la paix et les grâces de Dieu soient toujours avec vous. Ainsi soit-il!

Donné au Siège Apostolique de St Jacques, le 30 Mars de l'an 1867 de notre Sauveur.

ԿՐՕՆԵԿԱՆՔ

ՍԱՄՈՒԵԼ ԲԱՅԵՐԻ ԵՒ ԻՒՐ ԳԻՐԻՔԸ

(Հարանախոթիւն, տես թիւ 3.)

ԳԼՈՒԽ Զ.

Թէ որն է այն մեղքը՝ որոյ համար Հրէայն
այն գերդաստանի մասնաճիւղն է:

Արդ կը վախճամ, Տէր իմ, չլըսայ
թէ այն մեղքն՝ որոյ համար կործանե-
ցանք, անապատացանք ու գերի ին-
կանք, այն մեղքն եղած ըլլայ՝ որոյ հա-
մար Աստուած Ամուսայ մարգարէին
բերանովը խօսեցաւ երկրորդ գլխոյն
մէջ՝ այսպէս ըսելով. «Յուդայի երեք
ամբարշտութեանցը վերայ՝ տխրի փո-
խեմ Խորայէլը, ու չորրորդին չափա-
ւոր Խորայէլը, անոր համար որ արդա-
րը ստրկով (արծաթայ) կը ծախէին» (1),
Լա մէք, Տէր իմ, մեր վարդապետու-
թեան համեմատ կ'ըսեմք՝ թէ այն ար-
դար ըսածը Յակոբայ որդին Յովսէփն
էր, զոր Լազարոս ծախեցին իւր եղ-
բարքը: Լա այլ շնորհն ըսեմք, այնպէս
կը կարծեմ որ իմնն Աստուած այս ըս-
տրով ծախելու մեղքը՝ չորրորդն չը-
րաւ մեղաց թուոյն մէջ, այսինքն Խա-
րայէլի ամբարշտութեանցը. վասն զի
քրիստոնեաները, որոնք կ'երեւի թէ
սուրբ գրոյ խոստմունքը Աստուծոյ
ընդունեցին, մեր վերը ըսած վարդա-
պետութեանը պատասխանելով կ'ըսեն՝
թէ Խորայէլի չորս ամբարշտութեանց
առաջինը Յովսէփայ իւր եղբարքը ձեռ-
քով ծախաւին էր: Երկրորդ մեղքը,
այսինքն ամբարշտութիւնը՝ Բորեք ըն-
րան վերայ որ թուոյն պաշտօն տանելն
էր: Երրորդը՝ մարգարէ սպանելը,
որոյ համար այլ եօթամասուն տարի
Իսրայէլին մէջ գերի մնացինք: Չոր-
րորդ ամբարշտութիւնն էր, կ'ըսեն,
արգարին ծախուիլը, այսինքն Յիսու-
սի, որ և վերն ըսած պանդխտութե-
նէս (գերութեանէ) ետքը ծախուեցաւ:
Լա մէք, տէր իմ, թէ որ ուզենք վե-
րը յիշած մեր վարդապետութիւնը
պինգ բանելով պատասխան տալ քը-
րիստոնեայ, հարկ է որ Յովսէփու ծա-
խուելէն առաջ զանազան ամբարշտու-
թիւններ գործուած են թագորէնք Խա-
րայէլի ձեռով, որպէս զի Յովսէփայ
այս վաճառումը չորրորդ ամբարշտու-
թիւնն եղած ըլլայ: Սակայն ստիկայ
չեմք կարեւր հաստատուել ու պնդել

(1) Այսպէս առէ տէր, ի վերայ երկր ամբարշտ-
տութեանցն Խորայէլի, և ի վերայ չորրորդն ոչ գործայ
ի նմանէ, փոխանակ զի վաճառեցին զարգարն ար-
ծաթայ: Ամուս. Բ. 6: Արգարինն բնագիրը Գործ
կը գնէ, իսկ մեր թարգմանութեան մէջ գաւառն է, և
դա՛ւնդուն է հանդերձ սեռի խնդրով՝ ըստին թարգ-
մանութիւնը, որ աւելի ճշգրտայն կ'երեւի:

ներհակ վկայութիւն մեղի դէմ ունեւնալու համար Օննդոց դրքին մէջ, որ Իսրայէլի առաջին ամբարշտութիւնը Յովսեփայ ծախուիլը կը դնէ : Իւր Լմովս մարգարէն այլ յայտնապէս կը սահմանէ՝ թէ արդարոյն ծախուիլը չորրորդ ամբարշտութիւնն է, որոյ համար գերի ինկանք, ինչպէս Լստուած կը սպառնայ ըսելով, թէ չալիտի դարձրնէ բնաւ դմեղ Լւեռուաց երկիրը : «Իսկ չորրորդին վերայ չալիտի փոխեմ (այսինքն չալիտի դարձրնեմ) զանոնք, անոր համար որ արդարը ստրկով ծախեցին» : Իւր ինձ ճշմարիտ կ'երեւի՝ որ այս չորրորդ մեղաց համար, այն է արդարին ծախուեըն համար՝ իրաւամբ խրատուեցանք այս հազար ու աւելի տարուան մէջ. բայց ամենեւին օգուտ մի չստացանք զանազան ազգաց մէջ և ոչ այլ ստանալու երբէք յոյս ունիմք :

ԳԼՈՒԽ Է.

Թէ արդարն Յիսուս՝ յիշատիւնից Լստուածը յանիրաւի ծախուեցաւ :

Կը վախնամ ու կը դողամ, տէր իմ, չըլլայ թէ քրիստոնէից պաշտած Յիսուսը, Լմովս մարգարէին ստրկով ծախուեցաւ ըսած արդարն եղած ըլլայ : Կը սարսափիմ՝ չըլլայ թէ անոր համար ըսուած ըլլան մարգարէից վկայութիւնները՝ որոնց կը պատահիմ, զորոնք քրիստոնէայք յայտնապէս ու պատշաճապէս իրենց վարդապետին կը յարմարցնեն : Իւր Լստայի մարգարէն առաջին գլխուն մէջ կ'ըսէ. «Եւս մեղաւոր ազգին՝ անօրէն զաւկներուն, զի հեռացուցին զիրենք Լստուծմէ, և անոր սուրբ անունը հայհոյեցին, ու ետ դարձան» (1) : Եւս մարգարէն

դարձեալ կ'ըսէ. «Ոչխարի նման մոր թուելու տարուեցաւ, որ իւր բերանը չըմանար» (2) : Դարձեալ. «Հաւունցող և տկարուիլ գիտցող մարդ» (3) : Դարձեալ. «Լրհամարհուած է, անոր համար ոչինչ համարեցի զինքը, ինչու որ ինքը վարեցաւ, վասն զի ինքը կամեցաւ» (4) : Դարձեալ. «Դատաստանի նեղութեանը համար ինչու, անոր ազգը ո՛վ պիտի պատմէ» (5) : «Ժողովուրդեանս անօրէնութեան համար դամեցի զինքը, ու անիրաւները գերեզմանին տեղ և մեծատուններն անոր մահուանը տեղ պիտի տայ» (6) : Կը վախնամ, տէր իմ, որ մեր հարեը անիրաւ էին, ու մեծատուն՝ Պիղատոսն ու Հերովդէսը, Լննան ու Կալիստայն, ինչպէս կ'ըսէ Կալիթ մարգարէն. «Եւս երկրի ամեն թագաւորներն ու մեծամեծները Լստուծոյ դէմ ու անոր Քրիստոսին դէմ» (7) : Թագաւոր ըսածնիս վերը յիշուած մեծատուններն են, ու մեծամեծ ըսածնիս այլ մեր հայրերն են :

Կը վախնամ, տէր իմ, թէ Յիսուսն այն է՝ որ ստրկով փոխանակուեցաւ ու ծախուեցաւ. որոյ համար կ'ըսէ Օսքարիս մարգարէն ԺԱ. 21. և Լմովս մարգարէն Դ. 6. և ուրիշ մարգարէները : Լնոր համար կը խօ-

(1) Իբրեւ ոչխար ի սպանդ վարեցաւ, իբրեւ ուրջ առաջի կարչի անմուռնէ կայ. այնպէս ոչ բանաց զերբան իւր : Եւս. ԺԳ. 7.

(2) Եւս մի ի հարուածս, և զիտէ համբերել յաւոյ : Եւս. ԺԳ. 5.

(3) Եւ դարձուցեալ զերես իւր անարգեցաւ, և ոչ ինչ համարեցաւ : Եւս. ԺԳ. 5.

(4) Եւ իսնարհութեան նորա դատաստան նորա բարձաւ, և զաղգատահմ նորա ու պատմեց : Եւ. ԺԳ. 8.

(5) Յանօրէնութեանց Ժողովուրդեան ինչ ի մահ վարեցաւ, և տոց զարս փոխանակ գերեզմանի նորա, և զմեծամեծս փոխանակ մահու նորա : Եւ. ԺԳ. 8. 9.

(6) Յանգիտան և զին թագաւորք երկրի, և իշխանք Ժողովեցան ի միասին վասն տեսն և վասն օձեղ նորա : Սւ. Բ. 2.

(1) Եւս ազգի մեղաւորի. Ժողովուրդ՝ որ լի է մեղք, սերն ժամտ, որդիք անօրէնք, թողին զՏէր և բարեկացուն զսուրբն Իսրայէլի : Եւս. Լ. 5.

սի նաեւ Աստուծոյ մարգարէն ծԳ գրի-
խուն մէջ: «Պիտի քակէ ամեն ան-
բէնութիւնները, ու պիտի աղօթէ ան-
հաւատներուն համար (1):» Եւ փառ
նամ, տէր իմ, թէ այն Յիսուսը նոյն
արգարն է՝ որոյ համար կ'ըսէ Ղա-
ւիթ. «Արդարոյն անձին վերայ ու-
րախոսցան, ու անրիժ արիւնը պար-
տաւոր ընեն, և ասոր համար գուր-
ձգեց զանոնք Աստուած, ու պիտի
ցրուէ զանոնք մեր տէր Աստուա-
ծը (2):» Եւ վախնամ, տէր իմ, թէ նա
է այն արգարը, որոյ համար Արեմիայն
կը խօսի թ. գլխուն մէջ, այսպէս ըսե-
լով. «Սարդ է, և ո՞վ է զայն միտք
առնողը (3):» Այնպէս թ. գլխուն մէջ.
«Սէր դէմքին տեսակը՝ Քրիստոս Աս-
տուած, մեր անօրէնութեանց համար
տարուեցաւ. սրուն լսինք՝ քու շու-
քերու գոտակ կենանք աղգաց մէջ (4):»
Եւ վախնամ եւս, տէր իմ, թէ ինքն
է այն արգարը՝ որոյ համար ըսաց
Աստուած Օսթարիա մարգարէին բեր-
նով. «Վասն զի պիտի ըսեն այն օրը,
որն են այդ վերքերը ձեռքիդ մէջ. ու
պիտի ըսէ՝ վիրաւորեցայ իմ տանս մէջ,
ու պիտի վերցնէ աւեր իմ հովիւս
իմ վերաս» (5): Այնր թ. գլխուն մէջ
կ'ըսէ զարձեալ. «Պիտի նային ինձ այն
օրը, և անոր՝ որ գոմեցին, և պիտի
լան անոր վերայ միածին (զաւկի) ըս-

ցի պէս» (1): Եւ վախնամ զարձեալ,
տէր իմ, չորայ որ անիկայ էր արդա-
րը՝ որոյ համար կ'ըսէ Ամբակում Գ
գլխուն մէջ. «Անոր ձեռքին մէջ եղ-
ջիւրներ, հոն պահուած է անոր դո-
րութիւնը» (2): Եւ քրիստոնէից աւե-
տարանն այլ կը համոձայնի այն տեղս
ուր Յիսուսի մահը կը պատմուի, ու
յայտնի կը ցուցնէ. «Եւ Յիսուսի
գալով մեռած գոտան զանիկայ, ու ու-
նոնցմէ մին իւր գեղարդը դրաւ ու
խոցեց» (3): Եւ վախնամ, տէր իմ, մի
գուցէ արգարն այն ըլլայ՝ որոյ համար
Ամբակում թ. գլխուն մէջ կ'ըսէ. «Ա-
րար տէր քու ժողովուրդդ քու օծա-
ծիդ հետ ապրեցընելու» (4):

Ի յաջորդէ:

Պօղոս Պապրիարի Արքեպիսկոպոսէցոյ
մէկ աթենաքանոն-թիւնը:

(Շարունակութիւն, տես երես 51)

Վէ նէ տէրսինիդ, պիր երւ օլտու-
պու մասրահաթըն սէօհպէթինի էտէ-
յօրուդ. աճէպ շինովէ գասար եիւդ
իւսթիւնէ պրապոստրուդ՝ տաշտար-
տան՝ Ստամբուլ տէօթիւլիւպ Տէվլէթի
թաճիդ էտէճէքլէր տէյիլ մի խոլլէր:
Կէլէն մահսէրլէր չուվալ տօլտուրուր.
Եաղըրնլարըն տիրհէմինի տտէմ Էէ-
սէ, թաշ իւրէքլէ օլտա՝ տայանամադ.
զիրա էվլատը փէտէրինտէն, փէտէրի

(1) Այն վերաթիւնը Եօթնամեկից թարգմա-
նութեան մէջ ձեռք:

(2) Բրտացոյն զանձն արգարոյ, և զարիւն ամբիժ
պարտաւոր առնէին: Հաստու սցէ նոցա տէր բոս ա-
նօրէնութեան նոցա, բոս չարութեան նոցա կործա-
նեցէ զնոսա տէր Աստուած մեր: Մատ. 21. 25:

(3) Էւ մարդ է և ո՞վ ծանօցէ զնա: Եբ. 1. 12:

(4) Հոգի երեսոց մերոց տէր Քրիստոս, պատե-
ցան զնոյսա յարախոսութեան իւրեանց մինչդեռ
մեր խորհէար թէ ընդ հովանեաւ նորա նստցուք և
իկցցուք ի մէջ հեթանոսաց: Ուրբ. Գ. 20:

(5) Էւ ասացի զնա, զի՛նչ են վերքդ այգորիկ
ի մէջ ձեռաց քոց, և ասացի, զորս վիրաւորեցայ
ի տանս սիրելոյ ինց: Չաւ. Ժ. 6:

(1) Հայեցոյն առ իս փոխանակ կարուեցոյն, և
կոճեցոյն ի վերայ նորա կոճ իրեւ ի վերայ սիրել-
ւոյ, և աշխարհեցին աշխարհ իրեւ ի վերայ անդ-
րանեան. Չաւ. Ժ. 10:

(2) Եղջիւրք ի ձեռքն նոյա, և հաստտեաց
զտէր աստիկ զօրութեան իւրոյ. Ամբ. Գ. 1:

(3) Բայց իրեւ եկին տա Յիսուս և տէօին զի
այն ինչ մեռեալ էր, ոչ խորանկեցին զբարձս նորա
այլ մի ոմն ի զինուորացն տիգաւ. խոցեաց զկողս նո-
րա: Յմ. Ժ. 35:

(4) Եւր ի վերաթիւն ժողովրդեան քո՝ փրկել
զօճեալ քո. Ամբ. Գ. 15: